

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Rahoitukseen vaikuttavat tekijät on käytävä läpi riittävän kattavasti. Tärkeimpänä on huomioitava, että rahoituksen määräytyminen on oikeudenmukainen ja oikeisiin tietoihin perustuva niin kuntien kuin hyvinvointialueiden näkökulmasta.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

- 1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset**
- 2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät**
- 3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä**
- 4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen**
- 5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen**
- 6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot**

Vuosien 2021 - 2022 poikkeukselliset tuotot ja kulut tulee kartoittaa riittävän selkeästi ja huomioida siirtolaskelmissa. Palkkaharmonisoinnin osalta on varmistuttava siitä, onko vuosille 2021 – 2022 kirjattu aiempiin vuosiin kohdistuvia harmonisointeja. Nämä mahdolliset edellisvuosiin kohdistuvat kirjaukset tulee poistaa kustannuspohjista täysimääräisinä. Pelastuslaitoksen varallaolokorvaus tulee käsitellä samalla tavalla kuin palkkaharmonisoinnin kustannukset eli se tulee huomioida

täysimääräisesti. Huomioitavat erät voidaan katsoa tasapuolisiksi, kunhan huomioidaan se, että sote-palveluiden tuottamisessa on ollut useita eri malleja ennen uudistuksen toteuttamista. Myös sote-kuntayhtymien rahoitusmallit olisi huomioitava. Onko kuntayhtymän laskutus ollut suoritusperusteista vai esimerkiksi asukasmäärien määrittelemään kuntien maksuosuutta määrättäessä.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

On huomioitava, jos kuntayhtymän taseeseen on tehty viime vuosina isoja rakentamisinvestointeja tai on suoritettu rakennusten purkamisia kuntayhtymien rahoittamana.

Kainuun kunnilta on peritty maksuosuuksina kaikki pysyvien vastaavien poistot (mm. Kainuun uusi sairaala). Poistot ovat tulosvaikutteinen erä, mutta rahoituslaskelmassa erää ei huomioida. Kainuun sote kuntayhtymän kassavarat ovat paisuneet kuntien maksamien poistojen myötä. Näin ollen huomattavat kassavarat tulisi huomioida siirtolaskelmissa.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnys mielestänne oikea?

Yleisesti 30 euroa asukasta kohti on hyvä määritelmä merkittävän rahoituksen vääristymän määritelmänä ja kynnyksenä kulu- / tuloerän määrittelyyn. Pelastuslaitoksen varallaolokorvaukset on huomioitava täysimääräisesti.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Hyväksytyihin tilinpäätöstietoihin perustuvat määrittelyt ovat oikea menettely. Kunnat ja kuntayhtymät tulee velvoittaa tietojen / lisätietojen antoon pyydetessä myös esimerkiksi kuntayhtymän osalta kuntien suuntaan. Kunnille ja kuntayhtymille on jätettävä mahdollisuus ilmoittaa riittävän laajasti ja kattavasti myös tietoja, jotka koskevat vain tiettyä aluetta tai vähäistä määrää kuntia. Nämä poikkeamat tulee huomioida rahoitusperusteissa.

6. Muita huomioita.

Asian osalta pyydetään nopeaa, mutta kunnolla tehtyä määrittelyä. Kuntien ja hyvinvointialueiden hyvän taloudenhoidon perusasioita ovat oikeat ja riittävät tiedot tulevien vuosien tulopohjasta. Jatkuvasti muuttuvat ja isoja heilahtelu sisältävät tuloennusteet vaikeuttavat taloussuunnittelua ja saattavat aiheuttaa väärienlaisia päätöksiä sekä vääristynyttä tulevaisuuskuva.

Lainsäädännöllistä valmistelua Hyvinvointialueiden ja kuntien välisestä rahoituksen siirrosta on tehty pitkään ja keskeiset periaatteet hyväksytyt. Suositeltavaa on, että johonkin vedetään olennaisuuden raja, sillä toimintamallit ja kirjauskäytänteet ovat voineet olla kirjavia ja historiaan mahtuu paljon erilaisia poikkeuseriä.

Ahoniemi Pasi
Paltamon kunta - Pasi Ahoniemi, kunnanjohtaja